

Νέες γεωπολιτικές εντάσεις θα οδηγήσουν σε ενεργειακές ανατιμήσεις και προβλήματα στις παγκόσμιες εφοδιαστικές

2024/12/12 16:13 στην κατηγορία LOGISTICS

Οι γεωπολιτικές εξελίξεις είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν το παγκόσμιο εμπόριο και κατ' επέκταση την παγκόσμια οικονομία, όπως αναφέρεται σε ενότητα της έκδοσης «Παγκόσμια Οικονομία 2024» του Economic Research της Alpha Bank.

Όπως επισημαίνεται, έχουν περάσει, ήδη, περισσότερες από 1.000 ημέρες από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, με σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις.

Επιπλέον, ο πόλεμος στη Γάζα που ξέσπασε τον Οκτώβριο του 2023, και συνεχίζεται μέχρι σήμερα, **αποτελεί γεωπολιτική διαταραχή με σοβαρές ευρύτερες επιπτώσεις.**

Η σύρραξη στην Ερυθρά Θάλασσα, με τις επιθέσεις των ανταρτών Houthi σε εμπορικά πλοία, έχει επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στο παγκόσμιο εμπόριο, προκαλώντας **αύξηση των ναύλων και καθυστερήσεις στα δρομολόγια.**

Το ενδεχόμενο άλλων παρόμοιων αναταραχών, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ενεργειακές ανατιμήσεις και προβλήματα στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, αυξάνει την παγκόσμια αβεβαιότητα.

Στο Γράφημα 1 απεικονίζονται i) οι διακυμάνσεις του Δείκτη Γεωπολιτικού Κινδύνου [\[1\]](#) που συνδέονται με σημαντικά γεωπολιτικά γεγονότα, ii) οι διακυμάνσεις του Παγκόσμιου Δείκτη Αβεβαιότητας Εμπορικής Πολιτικής [\[2\]](#), που αντανακλά τις ανησυχίες λόγω της αύξησης των εμπορικών μέτρων στις εισαγωγές των μεγάλων οικονομιών και iii) οι αντίστοιχες διακυμάνσεις στις διεθνείς τιμές αργού πετρελαίου Brent, καθώς είναι ένα μέτρο που επηρεάζεται από τα γεωπολιτικά επεισόδια και την οικονομική αβεβαιότητα.

Όπως φαίνεται στο συγκεκριμένο γράφημα, τις τελευταίες τρεις δεκαετίες οι γεωπολιτικές αναταραχές δεν συνδέονται συστηματικά και για μεγάλο χρονικό διάστημα με υψηλότερες ή πιο ασταθείς τιμές του πετρελαίου.

Γράφημα 1. Γεωπολιτικός κίνδυνος και τιμές πετρελαίου

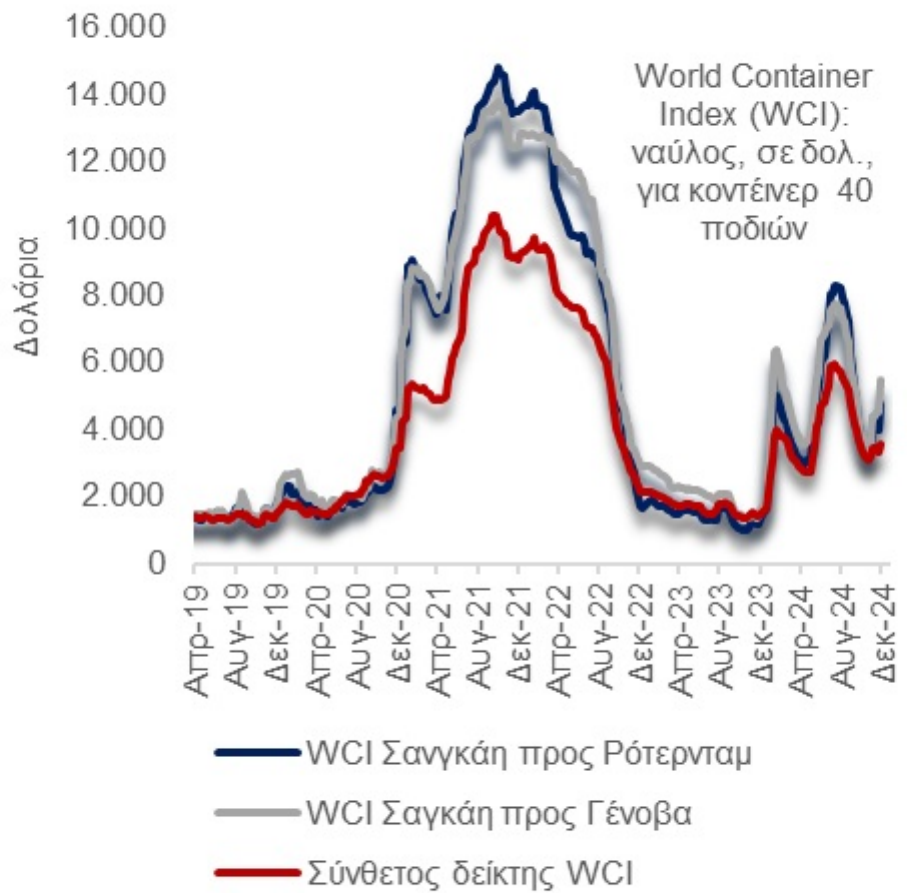
Δηλαδή, οι πιέσεις στις τιμές του πετρελαίου εξαιτίας γεωπολιτικών αναταραχών είναι γενικά σύντομες, με τις μεγάλες εξάρσεις του γεωπολιτικού δείκτη να αυξάνουν προσωρινά την τιμή του πετρελαίου, αλλά να μην συνδέονται με επίμονα υψηλότερες ή πιο ευμετάβλητες τιμές του πετρελαίου.

Επιπλέον, σε σχέση με προηγούμενες δεκαετίες, σήμερα, υφίστανται ορισμένοι εξισορροπητικοί παράγοντες στη «διόρθωση» των διεθνών τιμών του πετρελαίου, όπως το διευρυμένο πλήθος προμηθευτών πετρελαίου, που σημαίνει ότι η τιμή του δεν καθορίζεται μόνο από τον Οργανισμό Πετρελαιοπαραγωγών Κρατών (ΟΠΕΚ).

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2024, **οι παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες λειτούργησαν σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον**, με τις διαταραχές σε κρίσιμους εμπορικούς διαδρόμους να προκαλούν αύξηση του κόστους μεταφοράς των προϊόντων.

Ενδεικτικά, οι τιμές των εμπορευματοκιβωτίων (κοντέινερ) από την Κίνα προς την Ευρώπη και την Αμερική έχουν αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με τα προ πανδημικά επίπεδα (Γράφημα 2α). Στη Ζώνη του Ευρώ (ΖτΕ), η αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων που σημειώθηκε από το τρίτο τρίμηνο του 2021 εξαιτίας των ενεργειακών ανατιμήσεων, ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τις διαταραχές στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα.

Στο Γράφημα 2β, αποτυπώνεται ο παγκόσμιος δείκτης πίεσης της εφοδιαστικής αλυσίδας και ο πληθωρισμός στη ΖτΕ, όπου παρατηρείται μία παράλληλη κίνηση των δύο μεγεθών με μία μικρή χρονική υστέρηση.

Γράφημα 2α. Τιμές ναύλων εμπορευματοκιβωτίων

Σημειώνεται, ότι ο παγκόσμιος δείκτης πίεσης της εφοδιαστικής αλυσίδας (GSCPI) αποτυπώνει τη μεταβλητότητα των πιέσεων της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού μετά από σημαντικά γεγονότα, συνδυάζοντας ένα σύνολο δεικτών του παγκόσμιου κόστους μεταφοράς και των συμφορήσεων εφοδιασμού ανά χώρα, για τα τελευταία 25 έτη.

Οι αναταραχές στη Μέση Ανατολή, που συνεχίζονται μέχρι σήμερα, επηρεάζουν τη διέλευση από τα Στενά του Ορμούζ, που αποτελεί διάυλο ζωτικής σημασίας για τη ναυτιλία, αφού από εκεί μεταφέρεται το 1/5 του παγκόσμιου πετρελαίου και συνδέει τους πετρελαιοπαραγωγούς της Μέσης Ανατολής με τις αγορές στην Ασία, την Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική.

Η επιλογή εναλλακτικών διαδρομών έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική **αύξηση του κόστους μεταφοράς, καθώς και καθυστερήσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα.**

Γράφημα 2β. Παγκόσμιος δείκτης εφοδιαστικής αλυσίδας

Εκτός από τα προβλήματα στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, ένα άλλο φαινόμενο, ο γεωοικονομικός κατακερματισμός, που είναι αποτέλεσμα πολιτικών επιλογών, έχει συμβάλει στην αντιστροφή της ανοδικής τάσης του παγκόσμιου εμπορίου και στην αύξηση του προστατευτισμού.

Επίσης, σημαντικός παράγοντας ήταν και η ενεργειακή κρίση που επηρέασε τις διεθνείς σχέσεις και διατήρησε την αντιπαλότητα μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας.

Για τον λόγο αυτό οι κυβερνήσεις έχουν προωθήσει πρωτοβουλίες προσέλκυσης

επενδύσεων μέσω φοροαπαλλαγών και επιχορηγήσεων, όπως ο Νόμος για τη μείωση του πληθωρισμού (Inflation Reduction Act-IRA) και της παραγωγής ημιαγωγών (Chips Act) στις ΗΠΑ και το Βιομηχανικό Σχέδιο Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η κυβέρνηση Biden ανακοίνωσε, εντός του 2024, νέους δασμούς σε εισαγωγές από την Κίνα σε διάφορα προϊόντα, εστιάζοντας σε αυτά που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση, όπως τους ημιαγωγούς, τις ηλεκτρικές μπαταρίες οχημάτων και τα ηλεκτρικά οχήματα, ενώ και η Ευρώπη λαμβάνει πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση εμπορικών πολιτικών που υπερβαίνουν τα όρια του αθέμιτου ανταγωνισμού.

[1] Caldara, Dario and Matteo Iacoviello (2022), "Measuring Geopolitical Risk", American Economic Review, April, 112 (4).

[2] Caldara, Dario, Matteo Iacoviello, Patrick Molligo, Andrea Prestipino, and Andrea Raffo (2020), "[The Economic Effects of Trade Policy Uncertainty](#)," Journal of Monetary Economics, 109, pp.38-59